

FAKAMAAU'ANGA POLISI 'O TONGA
MAFAI HOPO KOTOA
FAI'ANGA LESISITA: VAHENGANGA NUKUNUKU

ATTORNEY GENERAL'S OFFICE	
INITIALS: <i>Sh</i>	DATE: <i>29/02/24</i>
☒ File	☒ Website
☒ Database	☒ Social Media
☒ Email internal	☐

CR165 - 170/2023

‘I HE VAHA‘A ‘O E:

POLISI

Talatalaaki

MO:

IRVIN FUKOFUKA

ANDY FUKOFUKA

‘APISAI TONGA

Kau Faka'iloa

HILIFAKI TAUTEA

I. TOHI FEKAU

1. CR165/2023 Irvin Fukofuka

Faka'ilo e Faka'iloa ki he ma'u ha ngaahi naunau, maumau ai kupu 5A 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Faito'o Ta'efakalao. 'A ia ko e tesi tiupi 'e 5, nge'esi peketi 'e taha mo e ngaahi kongai sio'ata tesi tiupi.

CR166/2023 Andy Fukofuka

Faka'ilo e Faka'iloa ki he ma'u ha ngaahi naunau, maumau ai kupu 5A 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Faito'o Ta'efakalao. 'A ia ko e nge'esi peketi, sio'ata fai'anga ifi 'e 3 mo e tesi tiupi 'e 1.

CR167/2023 'Apisai Tonga

Faka'ilo e Faka'iloa ki he ma'u mo ha mahafu te'eki ke laiseni, maumau ai 'a e kupu 4(2) 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Me'atau mo e Mahafu. 'A ia 'i hono ma'u ha 2 fo'i mahafu 22 ta'e 'i ai ha'ane laiseni mahafu mei he ma'u mafai ki he laiseni me'atau mo e mahafu.

CR169/2023 'Apisai Tonga

Faka'ilo e Faka'iloa ki he ngoue'i ha faito'o ta'efakalao, maumau ai kupu 4(a)(b)(ii) 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Faito'o Ta'efakalao. 'A ia ko e cannabis kalami 'e 64.55

II. FANONGOA E HOPO

2 Na'e fanongoa e hopo ni he 'aho 25 Sanuali 2024 'i he Fakamaau'anga Polisi Nukunuku 'o tali halaia 'a e kau Faka'iloa ki he 'enau taki taha tohi fekau.

Na'e tali tonuhia 'a Andy Fukofuka ki he tohi fekau CR168/2023 'a ia ko hono ma'u ia 'o e cannabis tatau pe na'e ngoue'i 'e 'Apisai Tonga. Na'e to'o leva 'e he Talatalaaki 'a e tohi fekau CR168/2023 hono faka'ilo 'o Andy koe'uhi ko e tali halaia 'a 'Apisai ki he me'a tatau pe 'i he CR169/2023.

Na'e fokotu'u 'e he Talatalaaki ke to'o (withdraw) 'a e tohi fekau CR170/2023 'a Andy Fukofuka 'o makatu'unga pe 'i he 'ene tali halaia ki he tohi fekau CR166/2023 pea na 'e tali ia 'e he Fakamaau'anga ni.

III. LEKOOTI FAI HIA 'O E KAU FAKA'ILOA

3. Andy Fukofuka

- i. Ko e tohi fekau CR80/2014 ki he tauhi 'o e ngaahi naunau toutai ta'efakalao na'e tautea he 'aho 20 Sanuali 2015 'i he Fakamaau'anga Polisi Fakalahi Mafai Tautea ke ne totongi 'a e mo'ua \$750 'i loto he uike 2 ka 'ikai 'e ngaue popula mahina 3.
- ii. 'I he tohi fekau CR08/2022 ki he ma'u mo e me'atau 'ikai ha'ane laiseni me'atau mo hono ma'u 'o e mahafu 'ikai ha laiseni. Na'e fanongoa e hopo ni he Fakamaau Lahi 'o tautea ai ki he ma'u mo e me'atau ke ngaue popula mahina 12 pea ko e ma'u mo e mahafu ke ngaue popula mahina 'e 4 kae to loto pe he tautea ngaue popula mahina 12.
Ko e tautea ni na'e toloi kakato 'i he ta'u 'e taha mo e ngaahi makatu'unga. Na'e 'osi 'a e taimi toloi ki he 'aho 18 Novema 2023.
- iii. Ko e CR310 - 311/2021 ne hopo ia he 'aho 12 Siulai 2022 'i he Fakamaau'anga Polisi. CR310/21 ma'u mo e faito'o ta'efakalao [cannabis] 'o tautea ngaue popula mahina 'e 1, CR311/21 ma'u mo e naunau 'o tautea ia ke ngaue uike 1 kae to loto pe he tautea 'o e ma'u mo e faito'o ta'efakalao pea ***na'e toloi kotoa e tautea ni.*** Na'e fakahoko 'a e hia ni he 'aho 15 Sepitema 2021.
- iv. EC7/2023 ne hopo ia he 'aho 27 Novema 2023 he Fakamaau'anga Polisi Fakalahi Mafai Tautea. Na'e tautea ai ***ke ngaue popula mahina 12 kae toloi 'a e mahina 6 fakamuimui 'i ha ta'u 'e taha.*** Na'e fakahoko 'a e hia ni he 'aho 17 'Akosi 2022.

'I he 'aho 14 Tisema 2023 na 'e tali halaia ai 'a Andy 'i he Fakamaau'anga Lahi ki he Tali 'o e koloa kaiha'a (\$340.00). 'E tatali hono hilifaki tautea kae 'oua kuo lava hono hopo'i 'o Irvin Fukofuka. Na'e fakahoko 'a e hia ni he 'aho 9 'Akosi 2023.

4. Irvin Fukofuka
i. CR54/2020 ma'u mo e faito'o ta'efakalao pea hopo he 'aho 4 Sepitema 2020 'i he Fakamaau'anga Polisi 'o **tautea mo'ua pa'anga \$300 ke totongi 'i loto he uike 2 ka 'ikai 'e nofo popula uike 'e 6.**

Na'e tali tonuhia 'a Irvin ki he Tali 'o e koloa kaiha'a 'i he **Fakamaau'anga Lahi pea toloi ke toki hopo'i he 'aho 21 Fepueli 2024. Na'e fakahoko 'a e hia ni he 'aho 9 'Akosi 2023.**

5. 'Apisai Tonga
i. CR1829/2020 faka'ilo he kona feitu'u fakapule'anga 'o hopo he Fakamaau'anga Polisi 'aho 2 Ma'asi 2021. **Na'e tautea ke totongi e mo'ua \$200 he taimi pe ko ia ka 'ikai 'e nofo popula uike 2.**
- ii. CR232/2021 faka'ilo ki he 'ikai fai ki he fakahinohino 'o hopo he Fakamaau'anga Polisi 'aho 4 Me 2021. **Na'e tautea ke totongi e mo'ua \$300 he taimi pe ko ia ka 'ikai 'e nofo popula uike 1.**
- iii. CR593/2021 faka'ilo ki he 'ikai fai ki he fakahinohino 'o hopo he Fakamaau'anga Polisi 'aho 18 Me 2021. **Na'e tautea ke totongi e mo'ua \$300 he taimi pe ko ia ka 'ikai 'e nofo popula uike 1.**
- iv. CR262/2021 ma'u mo e faito'o ta'efakalao 'o hopo he Fakamaau'anga Polisi he 'aho 30 Siulai 2021. **Na'e tautea ke ngaue popula mahina 'e 6 kae toloi kakato he ta'u 'e 1.**
- v. CR48/2021 ma'u mo e faito'o ta'efakalao 'o hopo he Fakamaau'anga Polisi 'aho 15 Sepitema 2021. **Na'e tautea ke ngaue popula mahina 8.**
- vi. CR434/2021 ma'u mo e faito'o ta'efakalao 'o hopo he Fakamaau'anga Polisi he 'aho 17 Sepitema 2021. **Na'e tautea ke ngaue popula mahina 8 kae toloi 'a e mahina 'e 4 fakamuimui he ta'u 'e 1.**
- vii. CR382/2022 faka'ilo ki he 'ikai fai ki he fakahinohino 'o hopo 'i he Fakamaau'anga Polisi he 'aho 12 Siulai 2022. **Na'e tautea ke totongi e mo'ua \$500 pe ko e nofo pilisone mahina 'e 1.**

IV. TAUTEA 'I HE LAO

6. Ko e tautca ki he ngouc'i 'o e faito'o ta'efakalao fa'ahinga B 'oku laka hake 'i he kalamu 'e 28 'oku 'i he kupu 4(1)(a)(ii) 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Faito'o Ta'efakalao. 'A ia ko e mo'ua pa'anga 'o'ikai laka hake 'i he pa'anga 'e \$50 000.

7. Ko e tautea ki he ma'u mo e ngaahi naunau 'oku ha 'i he kupu 5A 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Faito'o Ta'efakalao. 'A ia ko e tautea ngaue popula 'o 'ikai toe laka hake 'i he ta'u 'e 3, pe mo'ua pa'anga 'o 'ikai laka 'i he \$10 000.00 pe fakatou'osi

V. FAKAMA'OPO'OPO

8. Ko Andy Fukofuka 'oku 'ikai fo'ou ki he halaia he hia felave'i mo e faito'o ta'efakalao.

Pea na'a ne maumau'i 'a e tu'utu'uni tautea toloi kakato 'i he hopo CR310 - 311/2021.

'Oku 'ikai ha fakafotunga 'oku liliu 'a 'ene mo'ui kae kei hokohoko atu pe 'a 'ene fakahoko e hia felave'i mo e faito'o ta'efakalao.

'Ikai tokoni ki he ngaue 'a e Polisi

9. Ko Irvin Fukufuka 'oku 'i ai hono lekooti fai hia felave'i mo e faito'o ta'efakalao.

'Ikai tokoni ki he ngaue 'a e Polisi.

10. Ko 'Apisai Tonga 'oku hokohoko 'ene fai hia 'o ha pe hono lekooti.

'Oku 'i ai hono lekooti fai hia felave'i mo e faito'o ta'efakalao.

'Ikai ha fakafotunga 'oku liliu 'a 'ene mo'ui.

Na'a ne tokoni ki he kau Polisi.

VI. NGAahi HOPO FAKAFEHOANAKI

11. Fakamalo ki he Talatalaaki hono 'omai 'o e ngaahi hopo fakafehoanaki ke fai mei ai 'a e fakafuofua ha tautea taau mo e kau Faka'iloa ni,

Rex v Paea Ta'ufo'ou CR151/2019
Rex v Satio Matakaiongo CR135/2017
Rex v John Thorn Ngaue, CR06/2018

VII. TU'UTU'UNI TAUTEA

12. 'Cku tali 'e he Fakamaau'anga ni 'a e fokotu'u 'a e Talatalaaki ke tautea ngaue popula 'a e kotoa 'o e kau Faka'iloa.

ANDY FUKOFUKA

13. Tautea kamata kia Andy Fukofuka ko e ngaue popula mahina 'e 6.
14. Pea to'o ai 'a e mahina 'e 2 kae toe 'a e mahina 'e 4.
15. Fakamo'ui mai 'a e tautea toloi mahina 'e 12 'a Andy Fukofuka 'i he tohi fekau CR8/2022 'a ia na'e totonu ke toki 'osi 'a e taimi toloi ki he 'aho 18 Novema 2023 **he ko e hia ni na'e fakahokjo 'i he 'aho 10 'o 'Okatopa 2023.** 'Oku 'ikai ke toloi ha konga 'o e tautea ni.
16. 'Oku totonu ke ngaue'i 'e Andy Fukofuka e mahina 'e 16. Pea ke tanaki kakato atu 'a e mahina 'e 16 ko 'eni (cumulative) ki hono tautea mahina 'e 6 'oku ne lolotonga ngaue'i 'i he tohi fekau EC7/2023 'a ia na'e hilifaki tautea he 'aho 27 Novema 2023. Ko ia ai 'e ngaue popula 'a Andy Fukofuka he mahina 'e 22 fakakatoa.

IRVIN FUKOFUKA

17. Tautea kamata 'a Irvin Fukofuka ke ngaue popula mahina 'e 6.
18. Pea to'o ai 'a e mahina 'e 2 kae toe 'a e mahina 'e 4.
19. Tolo kakato 'a e mahina 'e 4 he ta'u 'e 2 'i he ngaahi makatu'unga ko 'eni:
 - i. 'Ikai ke toe fakahoko ha hia;
 - ii. ngaue komiuniti 'i he houa 'e 40.

'APISAI TONGA

20. Tohi fekau CR169/2023 ko e 'ulu'i tautea ia pea ko e tautea kamata ko e mahina 'e 18. 'Oku fenapasi pe 'a e fokotu'u ni moe ngaahi tautea ki he hia tatau na'e fakahoko 'i he hopo 'a *Paea Ta'ufu'ou, John Thorn Ngaue pea mo Satio Matakaiongo.*
21. To'o 'a e mahina 'e 4 mei he tautea kamata he na'e tokoni 'a e Faka'iloa ki he ngaue 'a e Polisi mo 'ene tomu'a tali halaia. 'Oku toe mei ai 'a e mahina 'e 14. 'Oku 'ikai ke toloi ha konga 'o e tautea ni pea ke ne ngaue'i kakato 'a e taimi tautea ni.
22. Ko e tohi fekau CR167/2023 ke ngaue popula mahina 'e 1 'a 'Apisai Tonga 'o ngaue'i fakataha pe ia mo e tautea 'o e CR169/23.

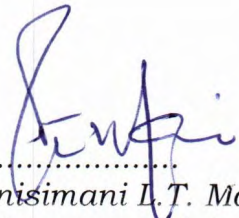
VIII. TU'UTU'UNI MAKEHE

23. Ke tauhi 'e he Polisi 'a e fo'i mahafu 'e 2 na'e puke ko e fakamo'oni ki he hopo ni 'o fakatatau ki he kupu 37 'o e Lao ki he Ngaahi Me'atau mo e Mahafu.

24. Faka'auha 'a e ngaahi faito'o ta'efakalao mo e ngaahi naunau 'oku kaunga ki he hopo ni 'o fakatatau ki he kupu 32(3) Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Faito'o Ta'efakalao.
25. Fa'oa 'a e \$39.95 na'e puke mei he Faka'iloa 'o fakatatau mo e kupu 33 'o e Lao ki hono Pule'i 'o e Ngaahi Faito'o Ta'efakalao.

Fai eni he 'aho 15 Fepueli 2024

.....
Penisimani L.T. Ma'u
Fakamaau Polisi.